

Aanwijzingsbesluit DAEB veerdiensten Brakel en Aalst

intitulé

Aanwijzingsbesluit Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) veerdiensten

Brakel en Aalst gemeente Zaltbommel

Burgemeester en wethouders van de gemeente Zaltbommel,

Gelet op het bepaalde in:

- artikel 14, artikel 106 tweede lid en artikel 107 van het VWEU;
- het vrijstellingsbesluit van de Europese Commissie voor diensten van algemeen economisch belang (2012/21/EU, Pb EU 2012, L7) ("DAEB Vrijstellingsbesluit");
- artikel 160, eerste lid, onderdeel a, van de Gemeentewet;
- paragraaf 4.13 van de Regels Subsidieverlening Gelderland 2023

overwegende dat:

- diensten van algemeen economisch belang (hierna "DAEB") hun bestaansrecht ontleen aan de artikelen 14 en 106, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
- dat de veerverbindingen tussen Brakel en Herwijnen (Brakel) en tussen Aalst en Veen (Aalst) een integrale openbare vervoersvoorziening voor de bewoners van het desbetreffende gebied biedt en de noodzakelijke mobiliteit in de regio dient, ter ontlasting van het omringende wegennet en het terugdringen van congestie, en bovendien milieubelastende uitstoot van uitlaatgassen vermindert en een kortere route biedt, met name voor fietsers;
- het college de veerverbindingen in Brakel en Aalst als DAEB wil aanwijzen.

Besluit:

1. Aan te wijzen als Dienst van Algemeen Belang, de volgende diensten:

- De exploitatie van de veerverbinding tussen Brakel en Herwijnen (hierna veerdienst Brakel genoemd), uitgevoerd door gemeente Gorinchem (Riveer).
- De exploitatie van de veerverbinding tussen Aalst en Veen (hierna veerdienst Aalst genoemd), uitgevoerd door gemeente Gorinchem (Riveer).

1.1 De aard en duur van de openbare dienstverplichtingen

Het bijzondere recht van Riveer (hierna de veerdienst genoemd) om voor de gemeente Zaltbommel de veerdienst Brakel en veerdienst Aalst te exploiteren overeenkomstig met de activiteitenomschrijving in het subsidiebesluit waarvan dit aanwijzingsbesluit onderdeel uitmaakt, waarbij de aanwijzing wordt verleend voor een periode van 5 jaren ingaande op 26-07-2025. Deze aanwijzing eindigt 26-07-2030.

1.2 De parameters voor de berekening, de controle en de herziening van de compensatie:

- Artikel 5 van het DAEB-Vrijstellingsbesluit stelt voorwaarden waaronder steun aan diensten van algemeen economisch belang (DAEB) is vrijgesteld van de aanmeldingsplicht van de Europese Commissie. Het stelt voorwaarden voor het voorkomen van overcompensatie en het garanderen dat de steun proportioneel is aan de publieke taak die wordt uitgevoerd. De wijze van berekening, de controle op de DAEB-werkzaamheden en de mogelijkheid tot herziening van het subsidiebedrag in geval van (dreigende) overcompensatie worden conform artikel 5 van het DAEB-Vrijstellingsbesluit vastgesteld in de subsidiebeschikking, waarvan dit aanwijzingsbesluit onderdeel is.

1.3 De regelingen om overcompensatie te vermijden en terug te betalen:

- Artikel 6 van het DAEB-Vrijstellingsbesluit waarborgt dat de toekenning en uitvoering van DAEB-compensatie op een controleerbare, transparante en proportionele manier gebeurt. Er moet een controlemechanisme zijn om te voorkomen dat de compensatie onterecht of te hoog is. De regelingen om overcompensatie te vermijden en terug te betalen worden door middel van een terugbetalingsregeling bij overcompensatie conform artikel 6 van het DAEB-Vrijstellingsbesluit vastgelegd in de subsidieverleningsbeschikking waarvan dit aanwijzingsbesluit onderdeel uitmaakt.
- Minimaal jaarlijks en aan het einde van de duur van de DAEB controleert ons college of geen overcompensatie heeft plaatsgevonden. Overcompensatie kan bijvoorbeeld ontstaan door afhankelijkheid van vrijwilligers of overmacht zoals corona-maatregelen.

2. Europese mededingingsregels zijn van toepassing

De gemeentelijke veerverbindingen Brakel en Aalst is aan te merken als een levering van personenvervoer over binnenwateren en is daarmee een "economische activiteit" in de zin van de Europese mededingingsregels. Voor de exploitatie van de gemeentelijke veerverbindingen Brakel en Aalst ontvangt de veerdiensten Brakel en Aalst een tegemoetkoming voor het exploitatietekort. Dit tekort wordt betaald door de oevergemeenten en de provincie. Op basis van de vigerende Europese regelgeving is die "staatssteun" uitsluitend toegestaan indien het onderhouden van de veerverbindingen door uw college wordt aangewezen als "dienst van algemeen economisch belang".

3. Toets op staatssteun

Financiering van een DAEB in strijd met de staatssteunregels kan leiden tot mogelijke terugbetalingsverplichtingen van het onrechtmatig verleende deel van de steun, wat weer gevolgen kan hebben voor de uitvoering van de veerdiensten. Het onderhouden van de gemeentelijke veerdiensten door de gemeente dient in juridische zin te worden aangemerkt als een "economische activiteit", waarop Europese mededingingsregels (in dit geval: de zogeheten Altmark criteria) van toepassing zijn. Deze regels beogen oneerlijke concurrentie tussen overheid en bedrijfsleven te voorkomen. Daarvan kan sprake zijn als de veerdiensten Brakel en/of Aalst staatsmiddelen ontvangt van derden, hetgeen het geval is: de oevergemeenten en provincie dragen financieel bij aan de instandhouding van de veerdienst.

DAEB zijn economische diensten die een algemeen (publiek) belang dienen. De veerverbinding is hier een goed voorbeeld van. Overheidsoptreden bij de uitvoering van deze diensten is noodzakelijk, omdat de ze diensten anders niet (vanzelf) door de markt naar maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden worden verricht of door de markt zelf worden opgepakt. De maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden betreffen een combinatie van de kwaliteit, veiligheid, betaalbaarheid en gelijke behandeling of algemene toegang van grote groepen burgers tot deze diensten. Wil staatssteun toelaatbaar zijn, dan moet er enige sprake zijn van marktfalen. Daarvan is sprake, omdat de veerdiensten niet rendabel zijn.

Gemeente Zaltbommel, gemeente West-Betuwe en de provincie Gelderland compenseren het exploitatietekort voor de veerdienst Brakel. Gemeente Zaltbommel, gemeente Altena en de provincie Gelderland en compenseren het exploitatietekort voor de veerdienst Aalst. Deze bijdragen zijn in beginsel aan te merken als "staatssteun" in de zin van het VWEU. Het verbod op het verstrekken van staatssteun geldt echter niet als (1) de veerdienst - via het te nemen collegebesluit - worden aangewezen als DAEB en (b) de vergoedingen in overeenstemming zijn met de zogeheten Altmark-criteria die in de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie zijn ontwikkeld.

3.1 Cumulatieve stappen Altmark criteria

Op basis van de door het Europese Hof van Justitie ontwikkelde Altmark criteria dient de aanwijzing van een dienst van algemeen economisch belang plaats te vinden in de volgende (vier, cumulatieve) stappen:

1. de begunstigde onderneming moet daadwerkelijk belast zijn met de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen.

Aan deze eis wordt voldaan nu de veerverbindingen Brakel en Aalst - ten behoeve waarvan de omliggende gemeenten jaarlijks financieel bijdragen - in dit collegebesluit zijn aangewezen als "dienst van algemeen economisch belang".

2. de criteria op basis waarvan de compensatie wordt berekend, moeten vooraf op objectieve en transparante wijze worden vastgesteld om te voorkomen dat de compensatie een economisch voordeel

bevat waardoor de begunstigde onderneming de concurrentie met andere ondernemingen voor personenvervoer over binnenwateren kan vervalsen.

Aan deze eis wordt als volgt voldaan. De door de buurgemeenten verstrekte compensatie wordt berekend op basis van de exploitatiegegevens die jaarlijks door de veerdiensten Brakel en Aalst worden vertrekt. Uit cijfers blijkt dat de exploitatie van de veerverbindingen verliesgevend zijn. Ook blijkt duidelijk dat zonder substantiële financiële ondersteuning vanuit de overheid (Brakel: gemeente Zaltbommel en gemeente West-Betuwe; Aalst: gemeente Zaltbommel en gemeente Altena) de continuïteit van de veerverbinding niet gegarandeerd is. Overcompensatie is uitgesloten, doordat de buurgemeenten die een structurele financiële bijdrage leveren aan de instandhouding van de veerdiensten hun bijdrage beperken tot de hoogte van het met hen afgesproken aandeel in het exploitatieverlies van de veerdiensten Brakel en Aalst.

3. de verleende compensatie mag niet hoger zijn dan nodig is om de kosten van de uitvoering van de openbare dienstverplichting geheel of gedeeltelijk te dekken, rekening houdend met de opbrengsten alsmede met een redelijke winst uit de uitvoering van de verplichtingen.

In de verleende compensatie aan de veerdiensten Brakel en Aalst is - zoals uit het voorgaande duidelijk zal zijn - geen "redelijke" winst inbegrepen. De compensatie is uitsluitend beperkt tot een dekking van het - mede door de buurgemeenten -vastgestelde exploitatieverlies. Dit is ook duidelijk zo afgesproken met de bijdragende buurgemeenten.

4. indien de met de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen te belasten onderneming niet is gekozen door middel van een openbare aanbesteding, moet de noodzakelijke compensatie worden vastgesteld aan de hand van de kosten die een gemiddelde, goed beheerde onderneming zou hebben gemaakt om deze verplichtingen uit te voeren. Bij de selectie van een onderneming mag een redelijke winst uit de uitoefening van de verplichtingen meegerekend worden: de omvang van de financiële bijdragen die de omliggende gemeenten leveren, wordt bepaald door wat deze gemeenten beschouwen als aanvaardbaar kostenniveau voor het instandhouden van de veerdiensten.

3.2 Motivering

De motiveringsplicht van den DAEB-besluit is zwaarder, naarmate de kans op oneerlijke concurrentie toeneemt. De kans op concurrentievervalsing is in dit geval per definitie zeer klein, (a) omdat de veerverbindingen Brakel en Aalst overduidelijk verliesgevend zijn en (b) bij de gemeente geen ondernemingen bekend zijn die mogelijk interesse zouden kunnen hebben in het verzorgen van de veerverbinding.

De aanwijzing van de veerdienst als DAEB is proportioneel en noodzakelijk, aangezien zonder deze aanwijzing de dienst niet op maatschappelijk verantwoorde wijze kan worden uitgevoerd.

3.3. Dit besluit treedt in werking de dag na bekendmaking.

Zaltbommel, datum 22-07-2025

Burgemeester en wethouders van Zaltbommel

W. (Wouter) Abee M.C. (Marnix) Bakermans

Secretaris Burgemeester

Zienswijze

Als u belanghebbende bent, kunt u uw reactie geven op dit besluit. Dat heet een zienswijze. Schriftelijke zienswijzen kunnen worden ingediend bij infozalbommel.nl of Gemeente Zaltbommel, Postbus 10.002 5300 DA Zaltbommel..

Een zienswijze dient in ieder geval de naam en adres van de indiener en de redenen van de zienswijze te bevatten. De termijn voor het naar voren brengen van zienswijzen, bedraagt zes weken. De termijn vangt aan met ingang van de dag waarop het ontwerp ter inzage is gelegd, ingaande op 25-07-2025. De termijn voor het indienen van een zienswijze eindigt derhalve op 05-09-2025.

Ondertekening